

ORCID: 0000-0003-4876-2162

ORCID: 0000-0002-9476 -3898

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 11-ГО КЛАСУ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМУ УСНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ YOUTUBE

Анотація

У статті розглянуто питання формування компетентності в англійському усному діалогічному мовленні учнів старшої школи з використанням відеоматеріалів YouTube на уроках англійської мови. Уточнено з міст та компонентний склад компетентності в англійському діалогічному мовленні учнів старшої школи, з дійсною добір YouTube матеріалів, релевантних цілям навчання та віковим особливостям учнів. Виділено й описано етапи навчання з азначеної компетентності та розроблено систему вправ для її формування в учнів 11-го класу на засадах критерію етапності, що охоплює чотири складники: оволодіння реплікуванням, оволодіння певними діалогічними єдностями, оволодіння мінідіалогом та уміння вести діалоги різних типів.

Ключові слова: компетентність в діалогічному мовленні, усне діалогічне мовлення, відеоматеріали YouTube, критерії добору YouTube матеріалів, комунікативні ситуації, учні 11 класу, система вправ.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Нині Україна перебуває в умовах глобалізації та інтеграції у світову спільноту, тому досконале володіння іноземними мовами є важливим елементом цих процесів. Унаслідок цього вивчення англійської мови визначене як один із пріоритетних напрямів реформування освіти в нашій країні. Оскільки необхідним складником процесу оволодіння іноземною мовою є набуття учнями умінь ведення діалогу, то виникає потреба в удосконаленні вже наявних і пошуку новітніх методик, які б дозволили якісно та досконало сформулювати компетентність в усному діалогічному мовленні учнів на уроках з англійської мови.

Сучасна система освіти спрямована на формування всебічно розвиненої особистості, з датної до комунікації, грамотного та впевненого ведення діалогу, аргументованої відповіді й реакції на думку й позицію співрозмовника, висловлення власної точки зору. Однак, на жаль, досі спостерігається недосконалість умінь старшокласників долучатись до дискусії іноземною мовою, спілкуватись на міжкультурному рівні, усвідомлювати й практично з асоціювати особливості та принципи діалогічних висловлювань. Тому це слугує прямим сигналом до того, що методи та вектор викладання англійської мови варто змінювати, аби з алу-

чити до продуктивного навчання усного мовлення якомога більшу учнівську аудиторію.

Попри наявність певних з добутоків щодо розв'язання проблеми навчання усного діалогу з іноземної мови, практичне їх застосування свідчить про те, що досі необхідно підвищувати рівень оволодіння англійською мовою матеріалом у школярів та модернізувати й урізноманітнювати способи досягнення такого результату, що з умовлює **актуальність** цієї статті. Одним з і способів розв'язання проблеми навчання усного діалогу вважаємо використання YouTube для формування компетентності в усному діалогічному мовленні у процесі вивчення англійської мови. Адже дослідження особливостей застосування відеоматеріалів під час уроків з англійської мови в сучасній старшій школі з асвідчує, наскільки цікавим, результативним та доступним може бути навчання усного діалогу на основі перегляду та опрацювання відео в YouTube. Крім того, проведення уроків із залученням відеоресурсів дає змогу з'ясувати вплив та ефективність такої методики на досягнення учнями нового рівня в оволодінні іноземною мовою та формування умінь ведення діалогу у різних комунікативних ситуаціях, чого й вимагають наші державні стандарти.

Мета статті – теоретичне обґрунтування та розроблення методики формування в учнів

11-го класу англомовної компетентності в усному діалогічному мовленні з а допомогою з асобів YouTube.

Методологію дослідження складають: теоретико-методичне узагальнення висновків учених, прихильників системи розвивально-го діалогічного навчання та компетентнісного підходу до розвитку англійського усного діалогічного мовлення; педагогічне спостереження; узагальнення практичного досвіду впровадження розробленої авторами системи вправ у навчальний процес середньої школи.

Огляд сучасних досліджень з проблеми. Питання навчання іншомовного діалогічного мовлення неодноразово було предметом досліджень багатьох науковців, однак лише в окремих аспектах. Так, психологічні процеси породження і сприймання мовлення вивчали Л.Калмикова, Н. Харченко та І. Лапшина, які у своїх працях виокремили проблему формування мовної компетентності в сучасній дитячій і лінгвопедагогічній психології, психолінгвістиці та лінгводидактиці та акцентували на необхідності з іставлення мови й мовлення для виокремлення параметрів з агальних і окремих видів з дібностей, для врахування лінгвометодикою психологічного процесу оволодіння дітьми мовою й мовленням та для встановлення адекватних одиниць вимірювання з дібностей (Калмикова, 2008).

Майкл Кордуел (2002), який створив англійський словник-довідник з психології, наголошує на з в'язку дитячого мовного розвитку з набуттям компетентності у спілкуванні, що потребує з асвоєння дитиною таких підсистем мови: 1) фонетики (здібність розуміти і відтворювати з вуки мовлення); 2) семантики (здібність розуміти слова й різні словосполучення); 3) граматики (розуміння правил розміщення та поєднання слів у реченні, а також їх з мінність в залежності від роду, відмінку, відміни та дієвідміни); 4) прагматики розуміння основних правил ефективного спілкування (черговість, вміння ініціювати або з акінчити розмову тощо). Слід з азначити, що розуміння механізмів побудови мовлення, у тому числі й діалогічного, допомагає з найти найбільш дієві способи навчання дітей іноземної мови, адже психологічні основи навчання англійської мови

мають свою специфіку та відмінності від рідної мови українських учнів.

Навчання діалогічного мовлення в межах комунікативно-діяльнісного підходу обґрунтовують такі науковці, як: І. Зимня, О. Бігич, О. Тарнопольський, Л. Єрьоміна. Згідно з їхніми положеннями, процес навчання іншомовного ДМ має відбуватись не з позиції системи іноземної мови, а з можливостей розвитку особистості учня, його внутрішнього стану й індивідуальних особливостей щодо з дійснення учіння (Коробейнікова, 2015). Серед переваг такого підходу методисти з азначають інтенсифікацію, оптимізацію та індивідуалізацію процесу навчання ДМ, що сприяє з астосуванню з агальнодидактичних принципів навчання. Можемо з азначити, що такий погляд на процес викладання іноземної мови дозволяє пристосувати навчальний процес до кожного з учнів і при цьому з аохотити до навчання, оскільки урок викликатиме відчуття з адоволення від власних успіхів та можливостей, проте, з іншого боку, неврахування системності мови може спричинити деякі методичні труднощі для учителя під час планування уроку.

Компетентнісні з асади навчання мовленнєвого спілкування розкрито у наукових розвідках Л. Галаєвської, Т. Коробейнікової, Н. Голуб, С. Карамана, Н. Бібік, С. Омельчука, О. Горошкіної, Ю. Швалба, у яких вони розмежовують поняття компетентності та компетенції, визначають сучасні вимоги до формування компетентності в діалогічному мовленні, досліджують сутність феномену діалогічної компетентності. Н. Бібік, як і більшість її колег-дослідників, трактує *компетенцію* як з адану норму, вимогу до підготовки особистості, а *компетентність* – як сформовану якість, результат діяльності, певне «надбання», тому компетентність є результатом набуття людиною компетенцій (Бібік, 2010). Л. Галаєвська у своєму аналізі з азначає, що компетентнісний підхід дає підстави для розв'язання типової проблеми у навчанні, коли учень, добре володіючи певним багажем з нань, відчуває труднощі у використанні їх під час розв'язання конкретних з авдань (Галаєвська, 2016). Т. Коробейнікова окреслює компоненти-компетентності, які є особливо з начущими для навчання іншомовного діалогічного мовлення, виділя-

ючи серед них лінгвістичний, прагматичний, соціокультурний, психологічний та професійний компоненти (Коробейнікова, 2015). Окрім того, учена з азначає, що оволодіння іншомовним діалогічним мовленням має охоплювати: 1) знання правил побудови речень та їх об'єднання в текст (*дискурсивна компетентність*); 2) уміння використовувати висловлення для виконання різних комунікативних функцій (*функціональна компетентність*); 3) уміння послідовно будувати висловлення згідно з і схемами взаємодії (*компетентність схематичної побудови мовлення*) (Коробейнікова, 2015).

Теоретичним та методичним аспектам навчання іншомовного діалогічного мовлення присвячено наукові праці В. Черниш, С. Ніколаєвої, В. Скалкіна, Г. Рогової, І. Бім, Л. Панової, Джеремі Хармера та Джима Скрівенера. Ці розвідки поглиблюють та конкретизують зміст англійської компетентності в діалогічному мовленні, розкривають сутність та склад ДМ, а також специфіку його навчання у старшій школі. Так, В. Черниш до складників компетентності в усному діалогічному мовленні відносить вміння (мовленнєві, інтелектуальні, навчальні, компенсаційні та організаційні), навички (рецептивні і репродуктивні), знання (процедурні і декларативні) та комунікативні здібності. Крім того, дослідниця наголошує на тому, що успішність розвитку вмінь ДМ зумовлюється рівнем сформованості у школярів мовних компетентностей (Черниш, 2012). Джеремі Хармер у своєму посібнику подає практичні поради з викладання англійської мови (у тому числі й основ діалогічного мовлення), акцентуючи увагу на найбільш оптимальних та сучасних способах подачі інформації учням (Harmer, 2012). Джим Скрівенер пропонує практичні методи для викладання іншомовного мовлення на основі комунікативного та компетентнісного підходів (Scrivener, 2011).

Методичний потенціал автентичних відеоматеріалів для формування англійської компетентності в діалогічному мовленні досліджували О. Гур'єва (2011) та М. Дука (2017). Проблема використання відеоматеріалів YouTube-каналу була проєктом вивчення у роботі Д. Конової, О. Кобус та П. Зайця (2021), в якій автори аналізують актуальність

та необхідність використання YouTube відео-хостингу для розвитку освіти, обґрунтовують специфіку, демонструють методичний потенціал з аспосування цього відеоресурсу на уроках з іноземної мови та переваги такого впровадження.

Однак недостатньо дослідженими залишаються методичні особливості формування компетентності в усному діалогічному мовленні учнів старшої школи, досі не знайшло ґрунтовного теоретичного висвітлення та імплементації в практику навчання англійського діалогу з а допомогою YouTube.

Виклад основного матеріалу. Навчання майбутніх випускників у закладах з загальної середньої освіти, спроможних бути компетентними відповідно до європейських вимог, потребує формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності, у тому числі й в діалогічному мовленні. Одинадцятикласники наближаються до нового етапу у своєму житті – періоду студентства, під час якого вони матимуть все більше можливостей і необхідності для комунікації з користувачами чи носіями іноземної мови у справжніх життєвих ситуаціях, і до такого досвіду їх має підготувати школа. Більше того, оволодіння іноземною мовою стане умовою і потребою з здійснення майбутньої професійної діяльності випускників шкіл, а не лише питанням підвищення інтелектуального та культурного рівня школярів.

Уміння вести діалог є однією з основних характеристик мовленнєвої компетентності, тому вважаємо з а потрібне, перш з а все, розтлумачити поняття власне діалогічного мовлення. А. Щукін трактує ДМ як «особливий вид мовленнєвої діяльності, що характеризується ситуативністю, наявністю двох або більше комунікантів, швидкістю і безпосередністю процесу відображення явищ та ситуацій об'єктивного світу, активністю мовців щодо вираження свого індивідуального ставлення до фактів, великою кількістю емоційних реакцій, персональною направленістю» (Щукін, 2007).

Н. Наволкова розглядає *діалогічне мовлення* як «розмову, бесіду між двома особами, яка має на меті пізнання сутності предмета чи явища в процесі обміну думками суб'єктів спілкування» (Наволкова, 2009). Більшість сучасних науковців (О. Бігич, В. Черниш, Л. Га-

лаєвська, І. Кодлюк) розуміють *ДМ* як «процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування, з а якого у межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як мовець (ініціатор спілкування – адресант) і як слухач (партнер по спілкуванню – адресат)» (Черниш, 2012). Останнє визначення ми вважаємо найбільш влучним та релевантним відповідно до специфіки навчання діалогічного мовлення у старшій школі.

Реалізація з азначених потреб учня в оволодінні навичками ведення діалогу можлива з авдяки формуванню англomовної діалогічної компетентності, яка є результатом оволодіння діалогічним мовленням. Ця компетентність є невід'ємним складником іншомовної комунікативної компетентності, метою якої є формування специфічної з датності успішно вирішувати з авдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, яка вивчається, у відповідності до норм і культурних традицій в умовах прямого і опосередкованого контактів (ЗЕР, 2003).

Нині існує багато різних трактувань поняття «компетентність в діалогічному мовленні». М. Байматова акцентує увагу на діалогічній взаємодії учнів як меті навчання. Згідно з цією дослідницею, *діалогічна компетентність* полягає у здатності вести діалог та необхідних для цього з наннях (Байматова, 2004). Л. Галаєвська з азначає, що *ДК* характеризується комплексом з нань, умінь і навичок, що з авбезпечують можливість сприймати, розуміти, інтерпретувати тексти, котрі містять смислову інформацію, що стосуються навчального матеріалу, а також усвідомлювати власну смислову структуру з адля побудови з агального смислового простору, діалогічного розуміння (Галаєвська, 2016).

О. Бігич, Н. Бориско, В. Черниш також присвятили свої праці особливостям формування англomовної компетентності в усному діалогічному мовленні та сформували її визначення, з азначаючи, що *компетентність в діалогічному мовленні* – це з датність реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного з авдання (Черниш, 2012). Згідно з В. Черниш, *КДМ* передбачає, що мовець уміє планувати, з дійснювати й коригувати власну

комунікативну поведінку під час породження та варіювання іншомовного мовлення у різних типах діалогічних висловлювань відповідно до певної ситуації спілкування (контексту), мовленнєвого з авдання і комунікативного наміру та з гідно правил спілкування у конкретній національно-культурній спільноті (Черниш, 2012).

Отже, узагальнюючи різні дефініції, констатуємо, що компетентність в діалогічному мовленні є з датністю до оволодіння цілісною системою з нань, умінь та навичок, які дозволяють учневі з дійснювати, планувати й коригувати усномовленнєву комунікацію у формі діалогу з гідно з мовною ситуацією та комунікативним з авданням. Найбільш повним ми вважаємо визначення *КДМ*, автором якого є В. Черниш, оскільки воно охоплює ще й вимоги до умінь мовця, саме тому ми будемо спиратися на нього в нашому дослідженні.

Проаналізувавши низку праць, можемо з ауважити, що до з *місту компетентності в діалогічному мовленні* в цілому відносять з нання, уміння, навички, досвід їх використання, ставлення мовця до власної мовленнєвої діяльності та комунікативної ситуації, емоційний інтелект та ін. Опираючись на погляди В. Черниш щодо **структури КДМ**, виділяємо такі її **компоненти** (Черниш, 2012, с. 11):

1. знання, які дослідниця поділяє на *декларативні* (мовні та мовленнєві: наприклад, про фонетичні, лексичні, граматичні та інтонаційні одиниці, типи діалогів та їх специфіку, комунікативну поведінку, відповідну до ситуації спілкування; *країнознавчі з нання*: про культурні та екстралінгвальні особливості спілкування в країні, мову якої вивчають) та *процедурні* (сюди належать, наприклад, соціокультурні з нання про мовленнєву та не мовленнєву поведінку носія мови, про принципи планування, з дійснення та коригування усного діалогічного мовлення);

2. уміння, до яких відносяться *мовленнєві* (починати та з авершувати діалог, з астосовувати мовленнєві кліше, підтримувати розмову, дізнаватись інформацію про співрозмовника, з мінювати тему), *інтелектуальні* (уміння прогнозувати та критично оцінювати інформацію, отриману під час комунікації, висловлювати та аргументувати свою позицію тощо), *навчальні*

(уміння користуватись навчально-методичним комплексом, у тому числі інформаційними технологіями та допоміжними матеріалами і джерелами), *компенсаційні* (здатність до мовної з догадки та розуміння проявів паралінгвальної поведінки, з аміни складних слів чи думок простими та з розумілими) та *організаційні* (уміння самостійно навчатись, керувати своїм мовленням та планувати його відповідно до ситуації, отримувати та надавати зворотний зв'язок);

3. навички, серед яких *рецептивні* та *репродуктивні*, а саме: фонетичні (спрямовані на розрізнення з вуків та інтонації у потоці мовлення і продукування власного фонетично оформленого мовлення), лексичні (сприймання лексичних одиниць та їх грамотне використання у власному висловленні) і граматичні (розуміння на слух граматичних сполук та структур і формулювання власного граматично правильного твердження);

4. комунікативні з дібності (наприклад, внутрішнє бажання долучатись до комунікації, спроможність організувати свій мовленнєвий процес, здатність адекватно сприймати висловлення опонента та реагувати на нього).

Зміст англomовної компетентності в усному діалогічному мовленні учня 11-го класу відображений у навчальній програмі з іноземної мови, яка орієнтована на формування в учнів діалогічної компетентності; з окрема, покликана вирішити низку **з авдань**, що полягають у формуванні таких умінь:

– здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;

– розуміти на слух з міст автентичних текстів різних жанрів і видів (рівень розуміння – різний);

– адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як з асів усвідомленого оволодіння іноземною мовою;

– здійснювати ефективну взаємодію з іншими в усній та письмовій формі відповідно до поставлених з авдань та з а допомогою з асів електронного спілкування;

– використовувати у разі потреби невербальні з аси спілкування з а умови дефіциту наявних мовних з асів;

– доступно та аргументовано висловлювати свої думки, почуття та ставлення;

– критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;

– обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;

– ефективно користуватись навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов (Навчальні програми, 2018)

Відповідно до програми учні старшої школи продовжують розвивати вміння діалогічного мовлення для з авбезпечення розвитку у них діалогічної компетентності. Таким способом, у старшій школі систематизується та узагальнюється мовний, мовленнєвий і комунікативний досвід учнів, який вони отримали на попередніх етапах вивчення мови. Навчальна діяльність все частіше відбувається в умовах, наближених до реальної комунікації. Викладання іншомовного мовленнєвого матеріалу в 11-му класі характеризується з астосуванням творчих, проектних, та інтерактивних форм роботи учнів. Спілкування будується на мовному і мовленнєвому матеріалі, набутому в попередні роки вивчення іноземної мови, і відповідає цілям, з авданням, умовам спілкування у межах програмної тематики (Бігич, Бориско та ін., 2013, с. 312).

Наприкінці одинадцятого класу рівень володіння іноземною мовою учнів з авкладів з агальної середньої освіти має відповідати рівню B1 з гідно з навчальною програмою та «Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання». Ґрунтуючись на цих рекомендаціях, встановлюємо, що **з міст компетентності в англійському усному діалогічному мовленні відповідно до рівня B1** охоплює наступне (ЗЕР, 2003):

1. В цілому. Учень/учениця з астосовує великий спектр простих мовленнєвих з асів у більшості випадків, що трапляються протягом перебування у країні виучуваної мови. Без підготовки починає розмову на теми, пов'язані з власними інтересами, з ахопленнями чи буденним життям (наприклад, молодіжна культура, корисна та шкідлива їжа, Інтернет, подорожі, перспектива на майбутнє навчання).

2. Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника. Учень/учениця сприймає та

розпізнає чітко артикульоване мовлення, адресоване йому/їй у звичайних повсякденних ситуаціях, проте інколи може виникати необхідність повторити певні слова чи фрази; ініціює без підготовки розмови на з найомі теми; підтримує розмову або дискусію навіть з а умови не повного їх розуміння; виражає різні емоції та реагує на почуття співрозмовника (здивування, радість, з асмученість, з ацікавленість та байдужість); висловлює власну позицію та цікавиться думками опонента, обговорюючи теми з і сфери особистих інтересів; пропонує співрозмовнику свої ідеї щодо розв'язання певних проблем або практичних питань (наприклад, як провести вільний час, де прогулятися, що відвідати); виховано та толерантно демонструє свої переконання, думки, з году й незгоду.

3. Отримання товарів та послуг.

Учень/учениця в цілому обізнані та готові до ситуацій, що можуть статись під час подорожі (замовлення готелю, реєстрація, спілкування з персоналом, з амовлення послуг); орієнтується в стандартних ситуаціях, у кафе, аптеках, супермаркетах, музеях, театрах); просить про допомогу або ставить уточнювальні з апитання.

4. Цілеспрямована співпраця. Учень/учениця сприймає більшість почутої інформації; з а потреби, може повторити частину сказаного співрозмовником, щоб з апевнитись у правильності розуміння; пропонує свої думки щодо вирішення певного питання, наводячи короткі аргументи та пояснення; може попросити інших висловитися щодо подальших дій.

5. Обмін інформацією. Учень/учениця з а знаходить і відтворює просту фактичну інформацію; з а питає, як потрапити до потрібного місця, та розуміє детальні пояснення; дає пораду щодо простих питань, у яких компетентний.

Орієнтовні параметри для оцінювання навчально-пізнавальних досягнень учнів під час набуття умінь ведення усного діалогу, згідно з навчальною програмою, передбачають висловлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах дев'яти реплік).

Одиницею навчання діалогічного мовлення є **діалогічна є дність** – сукупність реплік,

що характеризується структурною, інтонаційною і семантичною з авершеністю. Перша репліка діалогічної є дності з а завжди ініціативна (її називають ще реплікою-спонуканням). Друга може бути або повністю реактивною (інакше – реплікою-реакцією), або реактивно-ініціативною, тобто поєднувати реакцію на попереднє висловлювання і спонукання до наступного. Щодо обсягу репліки, то вона необов'язково має бути виражена цілим реченням чи фразою, оскільки це може бути як одне слово чи словосполучення, так і розгорнуте монологічне висловлювання з декількох фраз. *Залежно від функціонального взаємозв'язку реплік у діалозі виділяють такі основні різновиди діалогічних є дностей* (Бігич, Бориско та ін., 2013, с. 315):

– **з апитання – повідомлення** (англ.: – Tom, why don't you read the book I gave you a week ago? – I've been busy since that time);

– **повідомлення – повідомлення** (англ.: – His classmate is such an annoying person. – She often interrupts me during a break.);

– **з апитання – уточнює з апитання** (англ.: – Why are you adding so much spice? – Me?);

– **повідомлення – спонукання** (англ.: – They say Lviv is worth visiting. – Let's go there!);

– **спонукання – з апитання** (англ.: – Toss this in the dumpster, would you? – Where can I find it?);

– **спонукання – повідомлення / з агода** (англ.: – Try to be tolerant towards my friend. – Yes, sure!);

– **спонукання – відмова** (англ.: – Let me at least pay for the theater tickets. – I'm sorry but I can't);

– **привітання – привітання** (англ.: – Morning! – It's good to see you!);

– **прощання – прощання** (англ.: – I must be off! – So long!);

– **висловлювання вдячності – реакція на вдячність** (англ.: – Thanks a million! – It's my pleasure.).

Залежно від провідної комунікативної функції діалоги поділяють на чотири основні типи: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями / думками, діалог-обговорення / дискусія (відповідно

до їхньої провідної комунікативної функції) (Кодлюк, 2018, с. 57).

Для **діалогу-розпитування** можна використати такі види ДЄ: з апитання – повідомлення, повідомлення – повідомлення, з апитання – уточнює з апитання, спонування – повідомлення. Розпитування може бути як одностороннім, так і взаємним. Таких діалог дає з могу набути умінь дізнаватись потрібну інформацію, підтримувати розмову і розвивати ініціативність.

Діалог-домовленість характеризується використанням таких ДЄ: повідомлення – повідомлення, повідомлення – з апитання, повідомлення – спонування, спонування – з года / відмова, спонування – з апитання, висловлювання вдячності – реакція на вдячність. Такий тип діалогу потрібний для узгодження планів та намірів і для набуття уміння доходити з года.

Для **діалогу – обміну враженнями / думками** притаманне з аспосування таких ДЄ: з апитання – повідомлення, повідомлення – повідомлення, з апитання – уточнює з апитання, спонування – з апитання. Участь у такому діалозі уже складніша, оскільки потребує з датності чітко формулювати своє ставлення до певної події чи явища та висловлювати свою думку партнеру, пояснюючи її.

Діалог – обговорення / дискусія демонструє найвищий рівень оволодіння компетентністю в діалогічному мовленні, адже тут необхідне уміння обох учасників комунікації переконувати, з находити рішення та аргументувати свою позицію. Тут можливе використання таких ДЄ: повідомлення – повідомлення, повідомлення – спонування, з апитання – повідомлення, спонування – з года / відмова, висловлювання вдячності – реакція на вдячність.

Виділяють ще особливий тип діалогу – **діалог етикетного характеру**, який спрямований на виконання певної соціальної дії (познайомитись, привітатись, подякувати, попрощатись, попросити вибачення тощо). Для його реалізації використовують такі ДЄ: повідомлення – повідомлення, повідомлення – спонування, спонування – з года / відмова, привітання – привітання, прощання – про-

щання, висловлювання вдячності – реакція на вдячність.

З огляду на з міст компетентності одинадцятикласників в англійському усному діалогічному мовленні та на програмні вимоги провідним у формуванні англійської діалогічної компетентності визначаємо з аспосування відеоматеріалів YouTube. **Відеоматеріал** розуміємо, услід з а О. Ільченко, як різноманітну аудіовізуальну продукцію (новини, інтерв'ю, ток-шоу, відеоролики, рекламні блоки, відеофільми), що можна з аспосувати як дидактичний матеріал із можливістю багаторазового перегляду, використання режимів «стоп» і «пауза», швидкого пошуку потрібного фрагмента (Ільченко, 2003, с. 8). Навчання діалогічного мовлення із використанням відеоматеріалів вважаємо продуктивним з авдяки можливості продемонструвати учням справжнє мовне середовище, специфіку вербального та невербального спілкування носіїв мови, з мозі наочно ознайомитись з особливостями іноземної культури. Методичний потенціал з аспосування відеоресурсів складно переоцінити, оскільки з усіх доступних технічних з асобів відеоматеріали з абезпечують найточніше відображення мови у користуванні, тому що вона вживається конкретними мовцями, тісно пов'язана з певною мовною ситуацією, а її комунікативна мета підсилюється цілим рядом візуальних з акодіваних немовних характеристик (пози, міміка, жести) (Верисокін, 2003).

З усіх можливих джерел відео ми з осередились на використанні YouTube, адже сама ця платформа з авдяки своїй доступності, широкому вибору контенту та легкості у користуванні набирає все більшої популярності серед шкільної молоді. Серед **переваг з аспосування YouTube** для формування компетентності у діалогічному мовленні вбачаємо наступні:

- позитивний вплив на мотивацію учнів навчатись з авдяки спогляданню з разків реальної комунікації та обговоренню актуальних проблем;
- доступ до аутентичних матеріалів мережі;
- велика кількість ресурсів, що сприяють розвитку діалогічних умінь (широкий спектр тем для потенційних дискусій і обговорень);

– можливість розширити словниковий запас сучасною лексикою з англійської мови;
 – перспектива залучення таких відеоматеріалів до різних видів навчальної діяльності, як парної, так і групової.

Однак результативності залучення відеоматеріалів YouTube у процес навчання англійського діалогічного мовлення можна досягнути не лише унаслідок точного визначення їхнього місця у системі освіти, а більшою мірою завдяки грамотній організації такого навчання учителем, який має враховувати певні умови роботи з відеоматеріалами. На наш погляд, у системі навчання з допомогою відео ключову роль для педагога та учня відіграє відбір ютуб-роликів та комунікативних ситуацій, на основі яких і формується іншомовна діалогічна компетентність. Унаслідок цього важливого значення набувають особливості відбору відеоматеріалів та ситуацій для спілкування, врахування їх лінгвістичних передумов та доцільності у використанні.

Ми проаналізували різні підходи, з якими підбирається навчальний матеріал з іноземної мови (наприклад, таких науковців як Д. Кононової, В. Черниш, Т. Коробейнікової, Т. Щєбликіної, О. Гур'євої, О. Соловової, С. Вадаської), проте маємо констатувати, що жоден із них не відображає специфіки відбору відеоматеріалів і комунікативних ситуацій для формування англомовної діалогічної компетентності в учнів 11-го класу. Тому перед нами постає завдання виявити та конкретизувати цю специфіку, проектуючи її саме на навчання одинадцятикласників.

Згідно з програмними вимогами до навчання англійської мови учнів старшої школи та проаналізованою науково-методичною літературою з означених вище авторів, виділяємо такі **критерії відбору ютуб-роликів для навчання діалогічного мовлення:**

– *актуальності* (відбір тематики відео та лексичного наповнення відповідно до сфер, які близькі та цікаві учням: молодіжна культура, технічний прогрес, професії, творчість тощо);

– *автентичності* (селекція перевіреного та достовірного матеріалу з відеохостингу YouTube);

– *стилістичної необмеженості* (вибір переважно стилістично нейтрального мовного та відеоматеріалу, який можна застосувати у будь-якій ситуації);

– *доцільності і методичного потенціалу* (відповідність з місту ютуб-роликів комунікативній тематиці та вимогам, передбаченим програмою, можливість ефективно використати обране відео під час навчання діалогічного мовлення);

– *зразковості та нормативності мовлення* (використання відео, де у мовців чітке, виразне та зрозуміле мовлення з уживанням стягнених форм, з аповнювачів пауз та мовних кліше із врахуванням сучасних стандартів англійської мови);

– *доступності* (відбір ютуб-роликів з мовленням середнього темпу та лексикою відповідно до рівня B1, з можливістю відтворення фрагментів відео тривалістю в межах 2-5 хвилин);

– *врахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей учнів* (пристосування відеоконтенту до особистісних характеристик учнів 11-го класу);

– *співвідносності вербальної та невербальної поведінки* (підкріплення мовлення мовця невербальними засобами комунікації: жестами, мімікою, поглядом, рухами тіла);

– *якісного звукового та графічного оформлення* (наявність чіткого звуку та зображення, комфортних для сприйняття);

– *врахування морально-етичного потенціалу відео* (вилучення потенційно неприйнятних контенту чи його елементів).

Отже, відібрані відеоматеріали YouTube мають охоплювати тематику, лексику та змістове наповнення роликів, які будуть методично виправданими, відповідатимуть вимогам навчальної програми та специфіці навчання діалогічного мовлення, трішки перевищуватимуть рівень знань учнів для того, щоб формувати в них мовну здогадку, проте будуть зрозумілими та доступними під час відтворення. Окрім того, ютуб-ролики мають викликати пізнавальний інтерес в учнів та корелювати з її сферами, актуальними для одинадцятикласників. Тому під час відбору навчального відеоматеріалу вчителю варто враховувати з означених нами вище критерії і вимоги, аби обрані відеоролики були доречними, корисними та цікавими.

Для відображення **специфіки відбору комунікативних ситуацій** для навчання одинадцятикласників англійського усного діалогічного мовлення у *таблиці 1* подаємо три основні сфери спілкування, виділені у шкільній

програмі (Навчальні програми, 2018). Кожна з них містить певне коло тем, які мають бути охоплені протягом вивчення на уроках з англійської мови.

Таблиця 1

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції
<i>Особистісна</i>	Я, моя родина, мої друзі. Харчування.	– надавати інформацію та ставити з апитання з метою уточнення її з місту;
<i>Публічна</i>	Мистецтво. Молодь і молодіжна культура. Наука і технічний прогрес. Природа і довкілля. Україна в світі. Країни виучуваної мови.	– висловлювати своє ставлення до вчинків, думок, позицій інших людей; – порівнювати події, факти, явища; – висловлювати свої почуття та емоції; – приймати або відхиляти пропозицію; – аргументувати свій вибір, точку зору, власну думку; – вести дискусію, привертаючи увагу співрозмовника;
<i>Освітня</i>	Шкільне життя. Робота і професії.	– висловлювати свої переконання, думки, з году або незгоду.

Згідно з таблицею, комунікативні ситуації для навчання діалогу мають відповідати темам, визначеним програмою. Крім того, незважаючи на тематику, кожна з цих ситуацій орієнтована на засвоєння учнями певних мовленнєвих функцій, тобто при розгляді кожної з цих тем обов'язково має бути досягнуто результат у вигляді певного вміння, наприклад, доступно та грамотно висловлювати свою позицію і аргументувати її, надавати потрібну інформацію та асосовувати аналітичне мислення тощо.

Як можна помітити у таблиці, найбільше тем охоплює публічна сфера спілкування, ми вважаємо це перевагою, оскільки кожному учневі 11-го класу необхідно, перш за все, вміти налагоджувати контакт у суспільстві серед різноманітної публіки та висловлювати власну думку на загальні теми, такі як мистецтво, довкілля, шкільне життя тощо. Важливо також зауважити, що майбутні випускники з годом стануть самостійними та почнуть новий життєвий етап: навчання у ЗВО, тому для них надзвичайно корисним та потрібним буде вміння вступати в комунікацію з різними людьми та впевнено, досконало й креативно презентувати себе як сформовану особистість.

Таким способом, учні залучаються до інформаційного простору та вчаться брати

участь у дискусіях. Проте ми вважаємо, що до освітньої сфери варто додати ще одну тему, наприклад, «Профорієнтація», яку можна наповнити інформацією про особливості вибору майбутньої професії, про заходи, які допомагають ознайомитись з власними здібностями й уміннями для вдалого вибору майбутньої спеціальності та роботи, про українські та міжнародні навчальні заклади та умови вступу до них. Адже в 11-му класі діти відчувають відповідальність та деяку розгубленість перед вступом до закладу вищої освіти, тому така тематика на уроках англійської мови допоможе їм не лише набувати умінь діалогічного мовлення, а й навчитись усвідомлювати свої потреби та бажання, а також обрати професію, де вони зможуть розвинути свої здібності та таланти і, можливо, навіть відкрити нові уміння. Для опрацювання цієї тематики значну роль відіграє використання засобів YouTube, оскільки саме на цій платформі можна знайти чимало інформативних та пізнавальних відео: візитки провідних університетів, тести для визначення схильності до певної професії, поради з приводу вибору спеціальності, відгуки студентів про певний університет та відгуки працівників з сфери, яка цікавить учнів.

Хоча тематика для комунікативних ситуацій і визначена програмою, проте ми вбачаємо з начну перевагу у тому, що вона сформульована досить загально, отже, вчитель має з могу в межах кожної з тем відбирати ютуб-ролики, які найбільш повно розкривають певне питання та матимуть підґрунтя для навчання діалогічного мовлення. Наприклад, в межах теми «Харчування» можна провести таке ситуативне спілкування: журналіст бере інтерв'ю у відомого дієтолога; ведучий новин в ефірі спілкується з фахівцем з і з дорового харчування; діалог-розпитування між консультантом в супермаркеті та покупцем, діалог-обмін думками між однокласниками на тему шкідливих харчових звичок тощо. Для ефективної реалізації таких завдань перед цим потрібно буде опрацювати з учнями відеоматеріали на задану тематику, що дасть з могу побачити з разки діалогічного мовлення та дізнатись більше інформації з теми. Отже, враховуючи визначену програмою тематику спілкування, учитель може сміливо варіювати комунікативні ситуації згідно з і шкільними темами та доповнювати їх відеороликами у такому форматі, який буде дійсно актуальним та пізнавальним для учнів.

Відповідно до означених вище критеріїв відбору відеоматеріалів та специфіки ситуативного спілкування в 11-му класі пропонуємо **перелік YouTube-каналів**, що допоможуть сформувати компетентність в усному діалогічному мовленні на уроках англійської мови:

- *BBC Learning English*
(<https://www.youtube.com/channel/UCHaHD477h-FeBbVh9Sh7syA>);
- *GCFLearnFree.org*
(<https://www.youtube.com/channel/UCeYUHG6o0YguM-g23htdsSw>);
- *Vsauce*
(<https://www.youtube.com/channel/UC6nSFpj9HTCZ5t-N3Rm3-HA>);
- *Simple English Videos*
(<https://www.youtube.com/channel/UCskz5P7AEEVieGX2-Vtc4Dg>);
- *The Art Assignment*
(<https://www.youtube.com/channel/UCmQThz1OLYt8mb2PU540LOA>);

- *TED*
(<https://www.youtube.com/channel/UCAuUUnT6oDeKwE6v1NGQxug>);
- *Art Of The Pantheon*
(<https://www.youtube.com/c/ArtOfThePantheon/featured>);
- *Vogue*
(https://www.youtube.com/channel/UCRXiA3h1no_PFKb1JCP0yMA);
- *YouTube EDU*
(<https://www.youtube.com/channel/UCtFRv9O2AHqOZjjynzrv-xg>);
- *TheEllenShow*
(<https://www.youtube.com/channel/UCp0hYYBW6IMayGgR-WeoCvQ>).

Підсумовуючи, ми зауважили, що на сьогодні не виділено особливості відбору відеоматеріалів та ситуативного спілкування на уроках англійської мови для учнів 11-го класу в контексті навчання діалогічного мовлення, проте існують загальні положення та критерії відбору навчального матеріалу для старшої школи. Ми зробили спробу визначити специфіку відбору відеороликів YouTube та комунікативних ситуацій з англійської мови саме для 11-ого класу, сформувавши основні її положення, та надали перелік автентичних відеоресурсів YouTube, які можна використати під час навчання англійського усного діалогічного мовлення. Вважаємо, що врахування усіх цих особливостей при відборі навчального відеоматеріалу для уроків з іноземної мови в 11-му класі та використання поданих нами зразків відео сприятиме ефективності й результативності таких уроків та мотивації учнів.

У формуванні компетентності в англійському усному діалогічному мовленні з асоби YouTube відіграють важливу роль, оскільки вони не лише показують учням живе мовлення носіїв мови, але й занурюють їх у ситуацію, де вони мають з могу спостерігати за мовою жестів, мімікою, соціокультурними особливостями спілкування у країні, мова якої вивчається. Завдяки цьому відеоматеріали пов'язують навчальні ситуації на уроці з живим контекстом, з реальністю.

Залучення відео з YouTube-каналу у навчальний процес урізноманітнює звичайне зання, роблячи урок більш живим і цікавим, сприяє розширенню світогляду учнів, з біль-

шенню словникового запасу, отриманню країнознавчих знань, сприяє застосування індивідуального підходу та розвитку мовленнєвих умінь та навичок. Окрім того, варто наголосити на автентичності відеоматеріалів YouTube, завдяки чому учні матимуть доступ до достовірної інформації про спосіб життя та культуру іноземців. Такі відео сприяють розвитку аналітичного мислення та стимулюють креативність учнів. Значимість цього відеосервісу полягає також в тому, що він задіює слуховий та зоровий канали, що позитивно впливає на розвиток навчальних навичок і стимулює усно-мовленнєве спілкування, завдяки чому заняття мають аудіовізуальну форму, що саме по собі є ефективною формою процесу навчання (Нестеренко, Назаренко, 2018).

Зважаючи на переваги використання відео у навчальному процесі та відповідно до змісту діалогічної компетентності, програмних вимог, тематичного планування уроків з англійської мови, особливостей застосування відеоматеріалів для навчання усного англійського діалогу нами було розроблено систему вправ із залученням відео з YouTube, керуючись критерієм етапності. Ця система, на наш погляд, покликана бути своєрідним ключем до оволодіння учнями навичками й уміньми в усному діалогічному мовленні для подальшої комунікації в особистісній, публічній та освітній сферах на тематику, передбачену навчальною програмою.

Процес формування компетентності у діалогічному мовленні з англійської мови рекомендується проводити у **чотири етапи**: *підготовчий* (нульовий – оволодіння реплікуванням), *перший* (оволодіння певними діалогічними єдностями), *другий* (оволодіння мінідіалогом) та *третій* (уміння вести діалоги різних типів) (Бігич, Бориско та ін., 2013). Тому пропонуємо комплекс вправ для кожного з етапів формування англомовної компетентності в усному діалогічному мовленні для учнів 11-го класу із застосуванням відеоматеріалів YouTube на тему «Art». Таким способом, нам важливо продемонструвати, що з залучення відеоматеріалів можливе на будь-якому етапі навчання діалогічної компетентності.

Підготовчий етап.

На цьому етапі учням пропонуються рецептивно-репродуктивні та репродуктивні умовно-комунікативні вправи на імітацію, підстановку, відповіді на запитання, на запит певної інформації (за запитом), повідомлення інформації тощо. Під час навчання реплікування необхідно поступово збільшувати обсяг кожної репліки – від однієї до двох-трьох фраз.

Вправа 1

Інструкція: Now you are going to watch the video about the definition of art (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=b2VpNx5ZxSA>, watch till 3:25). Imagine that you are taking part in this conversation. While watching the video you hear different interpretations of what the art is and your task will be to agree with them, choosing the appropriate expression of agreement. Then your partner will have to turn your answers into reported speech. You will have to work in pairs.

For example:

Speaker: *The purpose of art is to lay bare the questions that have been concealed by the answers.*

Pupil 1: *I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that... the purpose of art is to lay bare questions that have been concealed by the answers.*

Pupil 2: *He/she truly agreed (that) the purpose of art was to lay bare questions that had been concealed by the answers.*

Speaker: All art is but imitation of nature.

Pupil 1: *I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...*

Pupil 2: *He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that) ...*

Speaker: Art completes what nature cannot bring to a finish.

Pupil 1: I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...

Pupil 2: He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that)...

Speaker: Art is the unceasing effort to compete with the beauty of flowers – and never succeeding.

Pupil 1: I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...

Pupil 2: He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that)...

Speaker: Art does not reproduce the visible; rather, it makes visible.

Pupil 1: I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...

Pupil 2: He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that) ...

Speaker: Art is not a mirror held up to reality, but a hammer with which to shape it.

Pupil 1: I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...

Pupil 2: He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that) ...

Speaker: Art is man's constant effort to create for himself a different order of reality from that which is given to him.

Pupil 1: I (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agree that...

Pupil 2: He/she (honestly/ totally/ truly/ really/ absolutely/ completely) agreed (that) ...

Вправа 2

Інструкція: At this moment you are going to continue watching the previous video (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=b2VpNx5ZxSA>, watch from 4:00 till 5:15). Then your task will be to disagree with the given definitions of art, choosing the appropriate expression of disagreement. After that your partner will have to turn your answers into reported speech. You will have to work in pairs.

For example:

Speaker: Art is the only way to run away without leaving home.

Pupil 1: That might be true, but.../ I'm afraid... / You may be right, but.../ I'm sorry but ... I don't share your view on art as... the only way to run away without leaving home.

Pupil 2: He/she didn't share the view on art as ... the only way to run away without leaving home.

Speaker: Art is the most effective mode of communications that exists.

Pupil 1: That might be true, but.../ I'm afraid.../ You may be right, but.../ I'm sorry but ... I don't share your view on art as...

Pupil 2: He/she didn't share the view on art as ...

Speaker: Art is a completed pass. You don't just throw it out into the world – someone has to catch it.

Pupil 1: That might be true, but.../ I'm afraid.../ You may be right, but.../ I'm sorry but ... I don't share your view on art as...

Pupil 2: He/she didn't share the view on art as ...

Speaker: Art enables us to find ourselves and lose ourselves at the same time.

Pupil 1: That might be true, but.../ I'm afraid.../ You may be right, but.../ I'm sorry but ... I don't share your view on art as thing that ...

Pupil 2: He/she didn't share the view on art as thing that ...

Speaker: Art is the way of recognizing oneself, which is why it will always be modern.

Pupil 1: That might be true, but.../ I'm afraid.../ You may be right, but.../ I'm sorry but ... I don't share your view on art as...

Pupil 2: He/she didn't share the view on art as ...

Ми вважаємо, що на підготовчому етапі такі вправи сприятимуть з асвоєнню принципу побудови реплік та особливостей їх використання, дадуть з могу вивчити та попрактикувати вживання нових лексичних одиниць учнями з а з разком з відео, а також з акріпити вивчений раніше граматичний матеріал щодо вживання непрямої мови. Крім того, вправи цього типу допоможуть учителю сформуванати в учнів уміння сприймати та будувати ініціативні та реактивні речення. Оскільки на цьому етапі учні лише ознайомлюються з форматом

реплік та новою лексикою у них, то ми подаємо, крім відео, опорні тексти з побудовою питань та відповідей, де вони вчаться вживатись у ролі, з асосовувати репліки та розпізнавати форми слів. Унаслідок цих вправ школярі формують чіткі уявлення про структуру діалогу і його складників та накопичують інформацію з приводу доцільного вживання певного виду репліки з авдяки мовленнєвим зразкам, практикують уміння висловлювати свою згоду та незгоду під час ведення діалогу про мистецтво, а також перетворювати пряму мову співрозмовника в непряму.

Перший етап формування навичок і вмінь ДМ учнів.

Для цього етапу притаманне з асосування рецептивно-репродуктивних умовно-комунікативних вправ з обміну репліками та аудіювання мінідіалогу. Учні є учасниками спілкування, які навчаються вживати лексику на певну тему на рівні фрази та створювати діалогічні єдності. Роль учителя полягає в формуванні з авдання, у якому буде повідомлено комунікативну ситуацію та ролі учнів.

Вправа 3

Інструкція: You are an interviewer and your guest is an American conceptual artist John Baldessari. Watch the video where he gives an interview (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=unqdRH8trBg>). You will hear only the answers and your task will be to guess what the questions are. So, you will have to fill in the gaps with the possible interviewer's questions.

Watch from 1:33 till 1:59.

Interviewer: ...?

Guest: I guess I was in Grade school of Secondary schools, I was always selected by the art teacher to do some special project like Thanksgiving day or Independence day and I

made a big mural on the wall. So, I think that that recognition gave me the courage.

Watch from 2:05 till 2:19.

Interviewer: ...?

Guest: Sure. One hero was always Giotto. And if you go into my studio next door, you'll see a lot of paintings standing with elements of Giotto's paintings.

Watch from 3:55 till 4:12.

Interviewer: ...?

Guest: I think two interests of mine have always been a language and imagery in combination. That explains probably all of my work.

Watch from 7:28 till 7:50.

Interviewer: ...?

Guest: Well, two good things. But not two good but one good thing is that it seems to be a nutritional need for the public. You know we build museums and put that for people and people go there on.

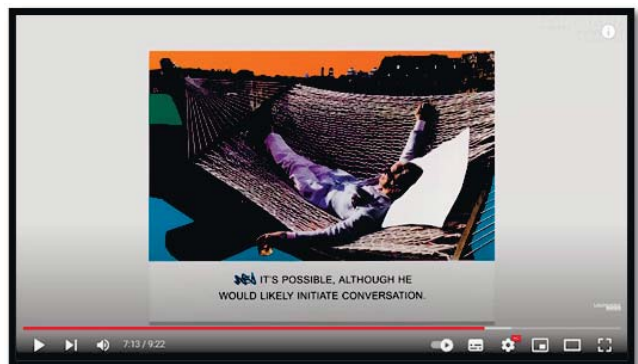
Watch from 8:48 till 9:00.

Interviewer: ...?

Guest: Well, probably only my psychiatrist could tell me this, but I think it's just necessary to me, it's really nice. It's who I am, I can't imagine a life without doing art.

Вправа 4

Інструкція: Now imagine that you are a famous artist invited for an interview. Watch the video in which an interviewer asks questions (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=unqdRH8trBg>). Your task will be to give answers to these questions as the artist. So, you will have to fill in the gaps with the possible answers.

Watch from 1:18 till 1:29.

Interviewer: What was the early fascination? You said that already as a child you knew you wanted to be an artist?

Guest: ...

Watch from 2:00 till 2:06.

Interviewer: Looking back at the history of art, did you have idols and why, who?

Guest: ...

Watch from 3:38 till 3:45.

Interviewer: What is it that fascinates you about images?

Guest: ...

Watch from 7:12 till 7:29.

Interviewer: Why is art still or even getting more important in society? Why is it an important part of society?

Guest: ...

Watch from 8:23 till 8:26.

Interviewer: What keeps you driving?

Guest: ...

На нашу думку, ці вправи дають можливість вживати репліки й лексику відповідно до ситуації та робити висловлення більшим з а з містом з алежно від комунікативного з авдання. Основний акцент спрямований на вироблення навички обміну репліками та вживання певної лексичної одиниці на рівні речення. Тут рівень самостійності ще не високий, оскільки на цьому етапі учні лише дещо доповнюють діалогічну є дність своїми репліками відповідно до поданої інформації, використовуючи побачені з разки і набуту лексику. Проте так вони практикують інтонаційно, лексично і граматично правильне використання і побудову реплік. Тому в такому випадку важливо навчити їх формувати фразові є дності без помилок та з асосовувати ініціативні або реактивні репліки відповідно до контексту і ситуативного з авдання.

Другий етап формування навичок і змінь ДМ учнів.

На цьому етапі виконуються вправи на об'єднання діалогічних є дностей у мінідіало-

ги, які охоплюють взаємопов'язані ланцюжки діалогічних цілих та є відносно з авершеними. До вправ, що з асосовуються на цьому етапі, належать рецептивно-продуктивні комунікативні вправи нижчого рівня (тобто такі, що дозволяють використання спеціально створених вербальних опор для висловлювання учнів). Прикладами таких з авдань можуть бути: відтворення мінідіалогу з з асосуванням прийому «доповнення реплік діалогу»; формулювання з апитань і відповідей із використанням з разка мовлення; створення мінідіалогу з а ситуацією, аналогічною діалогу-зразку з опорою на фото, ключові слова, функціональну схему; вправи на розвиток уміння аналізувати та презентувати інформацію, створюючи власні мінідіалоги). Ціль цього етапу полягає в навчанні учнів об'єднувати з асвоєні діалогічні є дності, підтримувати бесіду, не припиняти її після першого обміну репліками.

Вправа 5

Інструкція: watch the video «Why Modern Art Is So Expensive» (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=YooFwA7xj18>). Then choose one of the contemporary artworks shown there and discuss it with your partner in mini-dialogue by means of the following points.

Manner	Background	Content	Atmosphere
What colours are used by the artist? What kind of shapes and forms can you find there?	What information about the artist are you aware of? How does the work relate to other art of the time?	What is taking place there? What message does it communicate?	How does the work make you feel? Does the colour, texture, form or theme of the work affect your mood? Does the work create an atmosphere?

Here are some useful phrases:

This artwork is a/ an _____ (+ *type of artwork*)

It is entitled _____

It was painted/ sculpted/ carved/ drawn/ made by _____ (+ *short biography*)

This work of art deals with/ talks about/ is about _____

It's _____ by _____ the _____ famous _____ painter

I _____ chose _____ this _____ painting _____ because _____

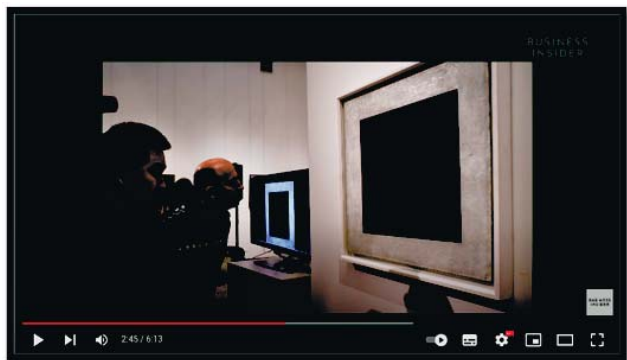
When I look at this painting, it makes me feel _____

I love/like/dislike the style of the artist. It is fresh/modern/classical etc.

At the top/bottom/middle, you can see _____

Вправа 6

Інструкція: watch the previous video one more time (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=YooFwA7xj18>). Your task is to exchange views with your partner on the question «Why is modern art so expensive?». Use the arguments from the video, the expressions of agreement/disagreement (from ex.1 and ex.2) and the following vocabulary.

To my mind/In my opinion/As far as I'm/we are concerned, ...

According to him/her/ them/ Elise..., according to me...,

I'm not really into...(art, modern paintings, sculptures...) because...

I don't really care about.../ I'm not really interested in...

The list of helpful synonyms

– **master...** (painter, artist, portraitist, landscapist, seascape artist, creator...)

– **prominent...** (famous, outstanding, well-known, brilliant, remarkable...)

– **render...** (depict, paint, create, show, represent, reflect, portray, impact...)

– **impressive...** (talented, remarkable, grand, magnificent...)

– **profoundly...** (deeply, truthfully, sensitively, brightly, clearly...).

Таким способом, на цьому етапі вправи мають вже вищий рівень самостійності учнів у застосуванні й створенні діалогічних єдностей з новими лексичними одиницями, що допоможе школярам навчитися правильно будувати такі ДЄ і доцільно об'єднувати їх у мінідіалоги. Крім того, завдяки зразкам мовлення одинадцятикласники мають можливість чітко розуміти, що від них вимагається, аналізувати отриману ситуацію та ключові фрази й формувати з цієї допомогою цілісний мінідіалог.

Третій етап формування навичок і вмінь ДМ учнів.

Цей етап є завершальним. Його специфіка – у використанні комунікативних рецептивно-продуктивних вправ вищого рівня (із застосуванням лише природних опор). Тут формування англomовної компетентності в усному діалогічному мовленні одинадцятикласників передбачає навчання ведення діалогів різних функціональних типів (діалог-домовленість, діалог-розпитування, діалог-обмін думками / враженнями, діалог-обговорення / дискусія, діалог етикетного характеру). Необхідно практикувати вміння створювати та вести власний діалог різних типів з а темою з аняття, спираючись на набуті з навчання та відповідно до з аданої комунікативної ситуації. Комунікативне з адання мотивує висловлювання школярів, спонукає їх до участі в іншомовній діяльності та визначає межі висловлювання.

Вправа 7

Інструкція: watch the video «Vincent van Gogh art ALIVE» (follow the link <https://www.youtube.com/watch?v=BbgrHnbgoDU>) and imagine that you are visiting this exhibition with your friend. After watching it you will have to work in groups.

Task for group 1. Make a dialogue with your partner in which you share your impressions of visiting such a virtual exhibition. Include the following points:

- information about the artist,
- description of some paintings,
- the message of this exhibition,
- your personal feelings and emotions while being there.

Task for group 2. Make a dialogue with your partner in which one person is a visitor that is very interested in one painting and because of this asks a lot of questions about this masterpiece and the other person is a guide who has to answer all these questions. Include the following points:

- the style of this artwork,
- colours & texture,
- describing the scene,
- interpreting the narrative (the atmosphere and mood).

Task for group 3. Make a dialogue with your partner in which you discuss the impact of Vincent van Gogh's art on our society in general. Include the following points:

- some facts about his lifestyle and work,
- the role of this artist in the world and in Ukraine,
- the most famous artworks,
- your personal attitude towards this personality.

Цей етап є визначальним та найбільш показовим при формуванні діалогічної компетентності в усному мовленні учнів 11-го класу на уроках англійської мови. Адже саме під час виконання продуктивних вправ стає зрозуміло, наскільки учні засвоїли новий матеріал та чи сформувалось у них уміння самостійно брати участь у процесі комунікації, підтримувати бесіду на задану тематику та у визна-

ченій ролі, дотримуючись при цьому правил і принципів ведення діалогу та використовуючи вивчену лексику. Тому з авдання цього етапу зорієнтовані на активне та доцільне з асосування лексичних одиниць з теми в окресленій ситуації під час ведення самостійно створених діалогів різних функціональних типів. Також з авдяки цьому етапу проявляється й формується здатність учнів до імпровізації та знаходження рішень у будь-якій ситуації, оскільки продуктивні діалоги мають непередбачувану структуру, їх неможливо з авчити чи підглянути, тому вся відповідальність лежить на учнях, які й керують процесом у такому випадку і проявляють усю свою кмітливість та уміння володіти ситуацією, продовжувати розмову. При цьому учитель лише контролює процес та може допомогти, виправити чи наштовхнути на продовження дискусії, якщо виникає така потреба.

Отже, з апропонований нами комплекс вправ із з асосуванням відеоматеріалів спрямований на поетапне з асвоєння англомовної компетентності в усному діалогічному мовленні одинадцятикласників. Ми розробили вправи для кожного з етапів формування ДК, опираючись на послідовне з асвоєння матеріалу. Цими з авданнями ми хочемо показати, що відео з YouTube можливо і потрібно з асосувати навіть на початкових етапах навчання діалогічної компетентності, оскільки така форма з авдань урізноманітнить навчальний процес, не втрачаючи при цьому дидактичної функції. Навіть більше – навчання з а допомогою відеоресурсів з датне з ацікавити учнів, з мотивувати та допомогти ефективно з асвоїти тему з авдяки вдало підібраній наочності. Водночас у кожній з представлених нами вправ є з разок комунікативного акту, який у вправах на підготовчому етапі використовується лише як модель спілкування, проте з годом учні самі починають брати участь у певній комунікативній ситуації, з асосуючи ключові фрази для формування діалогічної є дності. Потім на основі штучних опор вони формують мінідіалоги, і вже на з авершальному етапі самостійно продукують діалог на основі вивчених лексичних одиниць і граматичного матеріалу. Тому, на нашу думку, система розроблених нами вправ із використанням матеріалів YouTube відповідає вимогам чинної

програми та спрямована на досягнення кінцевої мети оволодіння компетентністю в усному діалогічному мовленні в 11-му класі – набуття з нань, умінь та навичок створення і ведення діалогу певного функціонального типу учнями на уроках англійської мови згідно з визначеною комунікативною ситуацією.

Висновки. У статті обґрунтовано, що відеоматеріал є одним із сучасних способів оптимізації діяльності учнів у методиці викладання англійської мови, аргументовано ефективність та переваги використання відео YouTube для формування діалогічної компетентності в усному мовленні. Сформовано критерії відбору ютуб-роликів та комунікативних ситуацій, надано перелік можливих тем та сфер спілкування для навчання діалогічного мовлення, з апропоновано низку YouTube-каналів, відеоматеріали з яких можна використовувати для формування діалогічної компетентності в учнів 11-го класу. Комунікативні ситуації з апропоновано відповідно до трьох основних сфер спілкування: особистісної, публічної та освітньої. У межах освітньої сфери з апропоновано додати тему про профорієнтацію, яка, на наш погляд, продемонструє учням різноманітність способів визначення та усвідомлення своїх здібностей, професійних нахилів і бажань та відкриє нові можливості щодо вибору майбутнього з акладу вищої освіти. Значною перевагою вважаємо можливість педагога видозмінювати комунікативні ситуації в межах тематики, з аданої програмою.

Розроблено систему вправ на основі використання з асобів YouTube для формування компетентності в англійському усному діалогічному мовленні учнів 11-го класу. Комплекс вправ створено з урахуванням поетапності при навчанні ДК в усному мовленні та методичних особливостей з аastosування відеоматеріалів. Кінцевою ціллю цих вправ визначено набуття учнями з нань, умінь і навичок в межах теми «Art», їх з датність вільно створювати і вести діалог різних функціональних типів у будь-якій комунікативній ситуації відповідно до поставленого з авдання. Розроблені нами вправи доводять, що відео YouTube можна з аastosувувати на будь-якому етапі навчання англійського діалогічного мовлення та з учнями різних рівнів успішності і підготовки.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробленні системи оцінювання та експериментальній перевірці ефективності авторської методики формування компетентності учнів 11-го класу в англійському усному діалогічному мовленні з асобами YouTube. Крім цього, важливим напрямком з аastosування висновків дослідження є використання методики у різних учнівських аудиторіях та в процесі навчання інших іноземних мов.

Список використаних джерел

Байматова М. С. (2004). Діалогічна компетентність в професійному розвитку вчителя початкових класів. *Початкова школа: плюс до і після*, №12, С. 12—16.

Бібік Н. М. (2010). Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Початкова школа*, № 9, С. 1–4.

Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.. (2013). Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. За з аг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт.

Верисокін Ю.І. (2003). Відеофільм як з асіб підвищення мотивації учнів. *Іноземна мова в школі*, № 5-6, С. 31-34.

Галаєвська Л. В. (2016). Діалогічна компетентність: проблеми та перспективи. *Українська мова і література в школі*, № 1, С. 18-22.

Гур'єва О.В. (2011). Використання відеофрагментів як автентичного матеріалу в межах комунікативного підходу. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, Вип. 9, С. 107-110.

Дука М. В. (2017). Властивості методичного потенціалу автентичних відеоматеріалів для формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, № 8 (72), С. 259–270. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

ЗЕР (2003). Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ з а ред. С.Ю.Ніколаєвої. К. : Ленвіт.

Ільченко О. І. (2003). Використання відеозапису на уроках англійської мови. *Перше вересня, Англійська мова*, № 9, С. 7-10.

Калмикова Л. О. та ін.. (2008). *Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посіб-*

ник для студентів вищих навчальних закладів. За з аг. ред. Л.О.Калмикової. Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс».

Кодлюк І. В. (2018). *Формування англomовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму в коледжах*: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови): освіта / педагогіка. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка.

Кононова Д. В., Кобус О. С., Заєць П. М. (2021). YouTube-канал як ефективне джерело відеоматеріалу для вивчення іноземної мови. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*, № 3(3).

Кордуел М. (2002). *Психологія. А – Я: Словник-довідник* / Пер. з англ. С.Ткаченко. М.: Торговий дім «Гранд».

Коробейнікова Т. І. (2015). Сучасні вимоги до формування англomовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного ун-ту. Філологія, педагогіка, психологія*, Вип. 31, С. 251–260.

Наволкова Н. П. (2009). *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій*. Х.: Вид. група «Основа».

Навчальні програми з іноземних мов для 10-11-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. (2017). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inomezni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>.

Черниш В. В. (2012). Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*, № 4, С. 11-27.

Щукін А. М. (2007). *Лінгводидактичний енциклопедичний словник*. М.: Астрель.

Harmer J. (2012). *Essential Teacher Knowledge Book and DVD Pack by Jeremy Harmer*. Pearson Longman.

Scrivener Jim. (2011). *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching*. Macmillan, 3rd edition.

References

Baymatova M. S. (2004). Dialohichna kompetentnist' v profesiynomu rozvytku vchytelia

pochatkovykh klasiv. *Pochatkova shkola: plius do i pislia*, №12, S. 12—16.

Bibik N. M. (2010). Kompetentnist' i kompetentnsiyi u rezultatah pochatkovoyi osvity. *Pochatkova shkola*,

№ 9, S. 1–4.

Bihych O. B., Borysko H. F. ta in. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriya i praktyka: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv*. Za zah. red. S. Y. Nikolayevoyi. K.: Lenvit.

Chernysh V. V. (2012). Navchannia inshomovnoho dialohichnoho movlennia v aspekti kompetentnisnoho pidhodu. *Inozemni movy*, № 4, S. 11-27. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_4_4.

Duka M. V. (2017). Vlastyvoli metodychnoho potentsialu avtentychnykh videomaterialiv dlia formuvannia anhlomovnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tehnolohiyi: naukovyy zhurnal*, № 8 (72), S. 259–270. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka.

Halayevs'ka L. V. (2016). Dialohichna kompetentnist': problem ta perspektyvy. *Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli*, № 1, S. 18-22.

Harmer J. (2012). *Essential Teacher Knowledge Book and DVD Pack by Jeremy Harmer*. Pearson Longman.

Huryeva O. V. (2011). Vykorystannia videofrahmentiv yak avtentychnoho materialu v mezhah komunikatyvnoho pidhodu. *Pedahohichna osvita: teoriya i praktyka*, Vyp. 9, S. 107-110.

Ilchenko O. I. (2003). Vykorystannia videozapysu na urokah anhliys'koyi movy. *Pershe veresnia, Anhliys'ka mova*, № 9, S. 7-10.

Kalmykova L. O. ta in.. (2008). *Psyholohiya movlennia I psyholinhvistyka: Navchalnyy posibnyk dlia studentiv vyshykh navchalnykh zakladiv*. Za zah. red. L. O. Kalmykovoyi. Pereyaslav-Hmelnyts'kyy pedahohichnyy instytut, v-vo «Feniks».

Kodliuk I. V. (2018). *Formuvannia anhlomovnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni maybutnih fahivtsiv z turyzmu v koledzhah*: dys ... kand. ped. nauk: 13.00.02 – teoriya ta metodyka navchannia (hermans'ki movy): osvita / pedahohika. Ternopil's'kyy nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka.

Kononova D. V., Kobus O. S., Zayets' P. M. (2021). TouTube kanal yak efektyvne dzhere-

lo videomaterialu dlia vyvchennya angliiskoi movy. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky» (Seriya «Pedahohika», Seriya «Psyholohiya», Seriya «Medytsyna»)*, № 3(3).

Korduel M. (2002). *Psyholohiya. A – Ya: Slovnyk-dovidnyk*. Per. Z anhl. S. Tkachenko. M.: Torhovy dim «Hrand».

Korobeynikova T. I. (2015). Suchasni vymohy do formuvannia anhlomovnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni u maybutnih uchyteliv. *Naukovyy visnyk kafedry UNESKO Kyivs'koho natsionalnogo un-tu: Filolohiya, pedahohika, psyholohiya*, Vyp. 31, S. 251–260.

Navchalni prohramy z inozemnyh mov dlia 10-11-h klasiv dlia zahalnoosvitnih navchalnyh zakladiv i spetsializovanyh shkil iz pohlublenym vyvchenniam inozemnyh mov (2017). [Elek-

tronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/prohramy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>.

Shchukin A. M. (2007). *Linhvodydaktychnyy entsyklopedychnyy slovnyk*. M.: Astrel.

Scrivener Jim. (2011). *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching*. Macmillan.

Verysokin Y. I. (2003). Videofilm yak zasib pidvyshchennia motyvatsiyi uchniv. *Inozemna mova v shkoli*, № 5-6, S. 31-34.

Zahalnoyevropeys'ki Rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia ВИВЧЕННЯ. (2003). Za red. S. Y. Nikolayevoyi. K.: Lenvit.

BUILDING COMPETENCE IN ENGLISH SPOKEN DIALOGUE THROUGH YOUTUBE IN GRADE 11 SCHOOLERS

Vyacheslav Shovkovyi (Ukraine), Ruslana Stepanyuk (Ukraine)

Abstract

Background. *The modern education system is aimed at developing a personality capable of communicating in various forms. Foreign language classes are no exception. In Ukraine, however, there is still a lack of high school students' ability to engage in dialogue or discussion in English. Consequently, the methods and approaches of teaching English require revisiting in order to involve as large a student audience as possible in the productive teaching of oral communication. This can be achieved through the use of YouTube videos to optimize students' activities in the process of building the competence in spoken dialogue.*

Purpose. *The article aims to give a theoretical review and develop the techniques to enhance the competence in English spoken dialogue through YouTube in grade 11 schoolers.*

Results and Discussion. *The article examines the effectiveness and advantages of using YouTube videos for the enhancement of competence in English spoken dialogue. It presents the criteria for selecting YouTube videos and communicative situations, provides a list of possible topics and spheres of communication to teach oral dialogue, offers a number of YouTube channels and videos which can be used in the process of teaching. The communicative situations are offered within the three main spheres of communication: personal, public, and educational. Within the educational sphere, the authors have added the topic of career guidance, which will show students a variety of ways to identify and realize abilities and professional inclinations. The authors have developed a system of exercises based on the use of YouTube tools to build competence in English spoken dialogue in grade 11 schoolers. The designed exercises prove that YouTube videos can be used at any stage of teaching English dialogue and with students of different levels of performance and training.*

Key words: *competence in spoken dialogue, YouTube videos, criteria for selecting YouTube materials, communicative situations, grade 11 schoolers, system of exercises.*

BIOS:

Vyacheslav Shovkovyi, Ph.D. Professor, Head of the Department of Methodology of Teaching Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Institute of Philology of the Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv, Ukraine. Scientific interests: Methods of teaching classical and modern languages, Ukrainian literature.

E-mail: schovk@bigmir.net 38

Ruslana Stepanyuk, MA in Education, Department of Methodology of Teaching Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Institute of Philology of the Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv, Ukraine. Scientific interests: Methods of teaching classical and modern languages, Ukrainian literature.

E-mail: rstepaniuk18@gmail.com